

IV (XLIV). évf.

1942.

5. szám.

MAGYAR GYÓGYPEDAGÓGIAI TANÁROK KÖZLÖNYE

A MAGYAR GYÓGYPEDAGÓGIAI TANÁROK ORSZÁGOS EGYESÜLETÉNEK
SZAKFOLYÓIRATA

SZERKESZTI:
GYÖRGYFY ÁKOS

BUDAPEST, 1942.

KIADJA A MAGYAR GYÓGYPEDAGÓGIAI TANÁROK ORSZÁGOS EGYESÜLETE

meg. **Előfizetési ára:** Intézményeknek évi 24 pengő; magánosoknak évi
A Magyar Gyógypedagógiai Tanárok Közlönye évenként tizszer jelenik
12 pengő; az egyesület tagjai tagdíjuk fejében kapják.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VIII., Festetics-utca 3.

Tartalom :

Főméltóságú Kormányzó Urunk érdeklődése ügyünk iránt. (Schnitzl Gusztáv államfői kihallgatáson.) — — —	81
<i>Dr. Polyánszky Tibor:</i> A phonastheniáról (befejező közlemény)	82
<i>Sulyomi-Schulmann Adolf:</i> Szemelvények a phonetika köréből	86
<i>Herodek Károly:</i> Vakon — mechanika — — — — —	89
Egyesületi élet. — 1942. június hó 6-i közgyűlésünk. — A pénz- táros közlése — — — — — — — — —	91
Könyvszemle. — <i>Dr. Völgyesi Ferenc:</i> „Én”, egyéniség, szemé- lyiség. — <i>Marnitz Frigyes:</i> Tangóharmonika a tudomány szolgálatában — — — — — — — — —	96
Hírek, vegyesek — — — — — — — — —	97
Egyesületünk tisztikarának és a szakosztályok vezetőinek névsora.	

Laptulajdonos: Magyar Gyógypedagógiai Tanárok Országos Egyesülete.
Felelős szerkesztő és kiadó: Györgyfy Ákos.

vargyasi Máté Ernő könyvnyomdája, Budapest, VIII., József-u. 61. T.: 139—259.

Főméltóságú Kormányzó Urunk érdeklődése ügyünk iránt.

Ez évi harmadik számunkban hírt adtunk arról a díszelőadásról, amelyet a Vakokat Gyámolító Orsz. Egyesület rendezett a mostani háborúban megvakult hős honvédek javára a Városi Színházban, s amelyen a Kormányzó Ur Ófőméltósága is megjelent. A vakok „Homeros” énekkarának közismert művészi szereplése a vakok ügyére és így a gyógypedagógiára irányította Ófőméltósága legmagasabb figyelmét, aki május 11-én külön kihallgatáson fogadta Schnitzl Gusztávot, a Vakok Intézetének igazgatóját. Ügyünknek e ritka kitüntetés mély hatást váltott ki kartársunkból, de büszkeséggel tölthet el bennünket is, mert nevelés-oktatási munkánk megbecsülését is jelenti. Az államfői kihallgatás már külsőségeiben is rendkívüli, belső tartalmában pedig a gyógypedagógia értékemelkedését mutatja.

A Kormányzó Ur rendkívüli melegséggel érdeklődött a vakok ügye és munkája iránt és elismeréssel szólt a meghallgatott művészi előadásról. A kihallgatás 25 percnyi ideje alatt annyi közvetlenséggel tájékoztatta magát a vakok ügyéről, hogy annak jobb jövőjét remélhetjük annál inkább, mert alkalmat adott mindazon vakügyi problémák előterjesztésére, amelyek megoldására saját erőnk nem látszik elégségesnek. Ilyenek a Vakokat Gyámolító Orsz. Egyesület mozgósínházi engedélyének átruházása, az ínséges vakok felruházása, a vakok kolozsvári intézete épületének tulajdonjogi kérdése, a képzésre és munkára alkalmatlan vakok részére egy ápoló intézet létesítése.

A magyar gyógypedagógiát még alig, vagy ritkán ért kitüntetés áldásos kihatásának jelei már is mutatkoznak. Reményeink bizakodássá fejlődnek, amelyből ügyünk jobb jövőjének körvonalai bontakoznak. A Kormányzó Ur által nyújtott kegyért a gondjainkra bízott fogyatékosok imája mond hálát.

A phonastheniáról.

Irta: Dr. Polyánszky Tibor, egyetemi tanársegéd.

(Befejező közlemény.)

A phonasthenia aetiológiájának sok kiváltó oka van, amelyeket két nagy csoportra oszthatjuk: a hangképzőszervben rejlő hibákra és ezen szerv hibás használatára. Az első csoportba tartozik minden praedisponáló momentum, legyen az anatómiai, vagy működésbeli. Ilyen ok lehet pl. az aryporcok kisméretű keresztbenállása, különböző nívóban lévő hangszalagok, amelyek megnehezítik a hangadást. Minden fejlődésbeli rendellenesség veszélyezteti a gége zenei instrumentum gyanánt való használatát (*Néma*). Kisméretű anomália még nem okoz phonastheniát, de természetes, hogy az ilyen gége nehezebben felel meg az elébe szabott feladatoknak. Az ilyenkor létrejövő hangbeli defectusok muló jellegűek és helyes tanítási rendszer, kezelés, vagy sok esetben pihentetéssel a legtöbb esetben helyre is hozhatók. Az ilyenkor fellépő elváltozást pseudo phonastheniának nevezték el azokkal egyetemben, amelyek gyakran szoktak praedisponáló alkat nélkül is az ének- vagy beszédtanítás kezdetén fellépni. Nem nevezhető igazi phonastheniás elváltozásnak, mert igen sokszor nem is jutnak a beteg tudatába és így az öncorrectióval járó káros következmények is elmaradnak, azonkívül gyógyításuk is könnyebb.

Komolyabb, károsnak nevezhető elváltozásoktól az is megkülönbözteti őket, hogy sokszor lehet jelenlétüket megállapítani a nélkül, hogy ebből valamilyen káros következmény származna.

Válódi megbetegedésnél ez nem fordulhat elő, mert pl. egy hurut áténeklése a megfelelő pihentetés, vagy gyógykezelés helyett az állapoton csak ronthat, amint hogy rengeteg károsodás éri a hangokat, pl. mutatio idejében erőszakolt énekeltetés, vagy menstruatio alatti és terhességi idő alatt történő nagyfokú igénybevétele a hangnak káros, mint ahogy gyakran látható pl. éppen menstruatio alatti énekeltetéskor bevérzés a hangszalagokba.

A túlságos megerőltetés különböző módon jöhet létre. Szerepel itt a túl magas légzési nyomás, az éneklő és beszélő hang hygieeniája szempontjából kárhóztatott coup de glotte (kemény hangütés) a gége túlságos nyújtása, felesleges mellékmozgások és még sok egyéb. Az aetiológiai tényezők második nagy csoportja az éneklő és a beszélőszerv hibás használatából ered. Fontos tudnunk azt, hogy a helyes gyakorlás célja, hogy egy feladata megoldásához csak annyi erőt vegyünk igénybe, amely ahhoz okvetlenül szükséges. *Stern* mondja, hogy az elérhető optimalis erőmennyiség a coordinatiókat mechanikusabbakká teszi. *Avellis* szerint az akaratlagos izomműködés alatt a nagyagyú inger merül ki, úgy, hogy a fáradtság fellépésének alapját nem az izomban, hanem a nagyagyban kell keresni. A praedisponáló okok között szerepel a coordináló központok túlságos ingerlékenysége; így ismeretes, hogy a

psychés tényezők: családi, anyagi gondok, felindulás, hirtelen öröm, bánat előidézője lehet mindennemű hangzavarnak.

Hogy miért az éneklőhang betegszik meg gyakrabban astheniában, annak oka az, hogy sokkal nehezebb munkát végez a hangadó szerv a magas, mint a mély fekvésben, eltekintve attól, hogy sok énekes technikai képzettsége enyhén szólva, hiányos.

A háborús dysphoniáknál, amelyekkel nagy anyag került a phoneticusok kezébe, a constitutió még nagyobb szerepet kapott, ami könnyen magyarázható, ha elgondoljuk, hogy ha egy pathológiaszervezetre még a normális funktió is teherterelt jelent, hát még ha a szervezetet valami megrázkódtatás is éri.

Rátérve a vizsgáló eljárásokra; ezek száma igen nagy volt már a múltban is, amelyekhez az utóbbi idők kísérletező hangtana mind többet és többet csatolt. A hang funktió vizsgálatához csak akkor foghatunk, ha az általános vizsgálatokat már megejtettük. Ezeknek a menetét ugyancsak *Guttsmann* 3 részre osztotta; külön-külön foglalkozik a légzéssel, a hanggal és az articulációval, amely működések az egész megbetegedésre vonatkozólag sohasem különíthetők el egymástól teljesen. A fonetikai jelenségeket összetevő faktorokat a hangszínét, tartamát, erősségét és magasságát két szempontból vizsgáljuk: acusticai és élettani szempontból.

A légzés vizsgálata elváltozást mutathat már a frequentiában is. Fontossággal bír a kilégzés vizsgálata, amelynek tartamát stopperrel mérjük, miközben meggyőződünk arról, hogy egyenletes, vagy szaggatott-e. Énekeseknél legjobban akkor mutatkozik a légzésbeli eltérés, ha valami énekgyakorlatát hallgatjuk meg.

A kísérleti hangtan az elhasznált levegő térfogatát graphikonon ábrázolja. Ennél a vizsgálatnál sokszor látható, hogy amíg énekesnél és szónokoknál a normál légzéskapacitás igen nagy, éneklésnél és szónoklatnál csak kis légmennyiséggel dolgoznak, vagy mindjárt az elején olyan nagy légmennyiséget adnak ki haszon nélkül, hogy a productió folytatására levegőjük már nem marad.

A hang funktió hibáit a terjedelem, registerek és hanghiányok vizsgálatánál mutatjuk ki. Beszédhangnál a vizsgálat eredménye sémákba rajzolható. Énekhangnál azt vizsgáljuk, hogy mennyi ideig marad meg a hang kezdeti erőssége. Ha laboratóriumi berendezés is rendelkezésünkre áll, phonographos felvételt készíthetünk és a viaszhenger lenyomatait mikroszkóp segítségével lemérhetjük. A vizsgálatkor az állandó hangmagasságot is figyeljük oly módon, hogy állandó hangforrás (harmonium), vagy bizonyos rezgésszámra hangolt rezonátor segítségével lebegéseket idézünk elő. *Guttsmann* erre a célra irises diaphragmával ellátott rezonátorokat szerkesztett. Ha az intenzitás állandó, akkor az időegységben elhasznált levegőmennyiség is mindig ugyanaz. Szemelőtt kell tartanunk, hogy a hangmagasság nemcsak a gége képleteinek feszültségétől, hanem a megfúvás erejétől is függ.

A különböző hangütés a glottis különböző módon való zavarának eredménye és a hangszalagok mozgásának megszakított fénnyel való vizsgálata a laryngostroboskópiával történt.

A helyes technikával történő éneklésnél egy-két különleges esettől eltekintve, a hibának minősíthető coup de glotte, amely által okozott pattanás a gégefőre kívülről ráhelyezett phonendoskóppal hallható.

Megfigyeljük az énekhagnál a magasság és erősségbeli tremolót, a hang telt, érces voltát, nasalis, préselt stb. színezetét. A gégeének éneklés közben való elmozdulását, amely főleg gyakorlott énekeseknél bír jelentőséggel, akiknél — ellentétben a gyakorlatlannal — nyugodt, állandó helyzetben szokott maradni.

A hangszínezetbeli eltérésekről a hang-analysis ad felvilágosítást. Ez a hallásgörbék graphicus felvétele útján állapítja meg a bennük feltűnőbbben megjelenő részleges rezgéseket és megadja ezek és az alaphang amplitudójának a viszonyát (*Fourier f.* sor felállítása, ebből kimérés és therapiái adatok. Lásd *Buddel* és *Katzenstein* munkáit).

A beszélőhangnál a hang magasságbeli terjedelmét és közép magasságát vizsgáljuk. A betegnek ilyenkor úgy kell beszélni, amint azt rendes foglalkozása közben megszokta (prédikáció, tanítás, vezényszó, színjátszás). A mérés olyan hangvillával történik, amelynek rezgésszáma az egyik száron futó súly segítségével változtatható.

Az articulációs mozgások vizsgálatát a magánhangzókkal kezdjük, majd a zöngés és zöngétlen folytonos és pillanatnyi hangokkal folytatjuk. Kikeressük a legjobban reprodukált hangzót, mert ebből kell kiindulnia a therapiás gyakorlatozásnak.

Ha a funkciós hangvizsgálatot egy ülésben végeztük el (1—1½ óra), már tiszta képünk van az elfáradás jelenségeire nézve is. Megjegyzendő még, hogy a vizsgálat végén a lélegzésre és intenzitásra nézve sokkal rosszabb lehet az eredmény, mint az elején.

Differentiál diagnostikai szempontból *Stern* szerint a következő elváltozások jöhetnek szóba: heveny és idült gégehurut, az egyszerű elfáradáson alapuló ún. corditis marginalis, a phonasthenia atypusos alakjai forme fruste, mogiphoniás phonasthenia, pseudo phonasthenia, amely az ének, vagy beszédstudium elején fordul elő mutató után, menstruáció és terhesség alatt, analógiában a pseudo paralysissel, az izomérzések kimerülése következtében. A phonasthenia therapiájának módszere a zavarok kiegyenlítésén alapul. A kiegyenlítés létrejöhet fáradás árammal, ha az áramnak a gégefőn való átáramoltatása alatt a kívánt hang tisztán producáltatik, ami azelőtt nem sikerült. Igen sok gégeorvos, ill. fonetikus saját tapasztalatából tudja, hogy ez az egyszerű eljárás néha mennyire célravezető, főleg azonban csak akkor, ha pl. múltó lelki depresszió vagy ha énekesről van szó, néhány estén át tartó

indispositió, vagy megerőltetés áthidalásáról volt szó. Ugyanez az eredmény a vibráció alkalmazásakor, ha a gégére ható ütések száma megfelel a hibás hang rezgésszámának. A rezgésszámnak a hangszalagokra való passzive átvitele „betanítja” a megfelelő hangot. *Guttsmann* elektromos hangvillát használt, amelynek a rezgéseit léggel telt pelotta vitte át a gégére. Ha a beteg a kívánt hangmagasságtól eltért, a hangvilla rezgésével együtt erős lebegés támadt, mely az énekest correctióra ösztönzi psyhes uton, miután a hangvilla gyenge rezgésénél nem lehet szó kikényszerített hangrezgésekről, mint Flatau vibrációs szirénájánál.

Ha olyan anatómiai elváltozások vannak jelen, amelyek műtétet igényelnek, természetes, hogy mindenekelőtt ezek műtéti úton való kiküszöbölésére kell sor kerüljön (ilyenkor mutatkozó hibák azt mutatják, hogy nem is volt valódi phonastheniás megbetegésről szó).

A gége localis kezelése lehetőleg kerülendő, vagy csak átmenetileg sürgős esetben alkalmazandó inkább, mint *Bier*-féle pangás, vagy hőlégkezelés alakjában, pl. *Katzenstein*-féle izzó lámpakoszorúval — mint edző szerek ecsetelésével.

A legszorosabban vett phonastheniás therapia egyedüli törekvése az, hogy a helytelen functiót gyakorlással kiküszöbölje, megjavítsa és olyanná tegye, hogy kisebb munkával érje el a gége, ill. a szervezet a kívánt eredményt. Gyógyulás reményével ez azonban csak lassú, fokozatos gyakorlatozással érhető el. Annak az embernek, aki a beszéd v. énekhangját sokat kell használnia, szüksége van alapos physiológiai basissal bíró iskolázottságra. A phonetikai gyakorlatok megkezdését rendszerint pihentetés vezeti be, majd igyekezünk először suttogva, később piano visszaszerezni az egyes elvesztett hangokat, azokon kezdve, amelyek legkevésbé voltak betegek. A kezdet a légzés szabályozása, ami a spirometer segítségével végezhető; a beteg látja a mutató ingadozását és aszerint corrigálhatja a hibát. A hanggyakorlatok halk hangütéssel kezdődnek, vigyázva arra, hogy a coup de glotte-t sohase engedjük alkalmazni. Szónokoknál gyakran válik szükségessé a beszéd közepes hangmagasságának beállítása, ugyanúgy, mint a vezénylő hangnál, ha az egyén azt átvitte a mindennapos beszédébe (az itteni különbség egy quart, vagy quint szokott lenni). Mutatio utáni zavarok leggyakoribbja a fistulahang, melynek gyógyítása ugyancsak hasonló gyakorlatozáson alapszik.

A harctéri hangzavarokra vonatkozólag *Onodi* 403 esetet közöl, amelyek közül spontán, ill. suggestiv gyógyulások mellett farádós árammal sok sikert értek el. (181-en vonultak be ismét.) Ez a szám azonban egy kicsit magas, mint azt *Kelemen* írja és reducálásra szorul, mert sokan, amint elérték a lövészárkot, ismét visszaestek, különösen azok, akiket reflexes kényszer, vagy ébren való suggestiv eljárások *Muck*-féle golyó, szondamethodus, *Eicken*

horog, vagy erős áramok valamelyikével kezeltek. *Guttsmann* véleménye is az volt, hogy csak a rendszeres gyakorlatozással volt maradandó gyógyulás várható, sőt ő a háborús dysphoniák megítélésében addig ment (a sok recidiva láttán), hogy pl. hogyha a neurosisos hajlam megmaradt, még a látszólag gyógyultakat sem tartotta frontszolgálatra alkalmasoknak. Ezek alapján látható, hogy milyen nagyfontossággal bír a gondos prophylaxis, a menses és graviditásban való hangkímélés mellett még a hangnak a mutatio korában való ellenőrzése, óvakodás a nagy hangoktól, a kiabálástól, a mutatio után a hang átváltozott karakterének megfelelő hangképzés, hiszen sok gyermek, akinek esetleg későbbi kenyere függ a szép hangtól, már ebben a korban sok esetben nehezen helyrehozható hangbéli defectust szenved, amely őt másokkal szemben csökkentértékűvé teszi.

A phonasthenia prognosisa olyankor, ha a beteg szervet pihentetni tudjuk, utána pedig szakszerű kezelésnek vetjük alá, jónak mondható. Constitutionalis hibák okozta zavar, ha bizonyos megterheléssel járó életviszonyok megváltoznak, rendszerint megszűnik. Soha ne kívánjunk a szervezet erejét meghaladó munkát, általában csak olyan impulsusoknak tegyük ki, amelyekre reagálni képes.

A phonasthenia aránylag új tanának a jövőbe vetett perspektívája felé bizalommal nézhetünk. A vizsgáló eljárások mind több olyan esetet fognak leválasztani, amelyeknél a baj oka anatómiai elváltozás. A kísérleti phonetika haladásával a bajt korábban fogjuk felismerni és így a kisebb baj gyógyítása hamarább kerülhet szakszerű kezelésbe. A kórkép leírása pontosabb lesz és így a gyógyítása is több sikert hoz.

Szemelvények a phonetika köréből.*)

Közli: Sulyomi-Schulmann Adolf.

Prof. dr. R. Schilling — Freiburg i. B.: A fejhang oktana. — Az eddigi szakirodalom a fejhang okául főként csak mutációs zavart (ú. n. makacs, persistáló fejhang) és endokrin zavarokat (ú. n. eunuchoid-hang) említ meg. Az újabb kutatások azonban igazolják, hogy a fejhang létrejöttében más befolyásoknak, mint heveny gégefőhurutnak, traumának (külső sérülés), az idegrendszer megbetegedésének is jelentékeny szerepe van. Az ok pontos meghatározása irányt ad a kezelésnek.

* Az Archiv für Sprach- und Stimmphysiologie (Berlin) 1940—41. évfolyamaiból.

Prof. Wethlo — Berlin: Phonatios levegő használata a hangrészár különböző fokainál. — Nem szükséges, hogy a hangszalagok rezgésének indulásos helyzete teljes zárlatot alkosson. A rezgések akkor is elindíthatók és tarthatók, ha azok egy többé-kevésbé széles hangrészről indulnak ki, emellett a hangszalagok megfelelő beállítottságát és feszültségét a hangzás folyamán állandóan lehet tartani. Ily hangadásnál azt lehetne várni, hogy a hangzás leheletszerűvé válik és sok levegő használódik el. Mesterséges gégefőn végzett kísérletek azonban azt mutatják, hogy egy mérsékeltén tárgult hangrés nem befolyásolja észrevehetően károsan a hangzást és a levegőfelhasználás is csak mindenesetre az, amidőn a hangrészár semmilyen, vagy legfeljebb igen enyhe feszüléssel képződik. Ha azonban a hangszalagok egymáshoz való feszülése fokozódott, a hatás kedvezőtlenül alakult és a fokozással emeltük, úgy a levegőfogyasztás a legkedvezőbb mértékben emelkedett.

A kísérletekhez, amelyek élő embereken történő megfigyeléssel nem helyettesíthetők, egy különleges gégefő-modellt szerkesztett. A munkanyomást vizimanométerrel, a hangréstávolságot mérővetítővel, a hangerősséget villamos-akusztikai eljárással mérték. A levegőfogyasztás kiderítésére egy a spirométer rendszere alapján készült különleges fujtató szolgált.

Dr. Zwirner — Berlin. Száj-üregek és hangszín címen adott elő. A hangszervek tevékenységét, bár az örökletesen van megalapozva, mégis meg kell mindig tanulni, még pedig határozott szabályok szerint, amelyeket lényegileg a fül közvetít. A hangszervek mozgásainak tanulmányozását a *R. Janker*-féle röntgenfilm teszi lehetővé, mert általa, egyrészt a fül által közvetített kiejtési normák a kimondott szó észrevevésével, másrészt pedig a hangszerv működésével hozhatók rendszeres kapcsolatba.

Dr. G. E. Arnold — Wien: Audiometrikus vizsgálatok pöszebeszédűeknél, különös tekintettel a sigmatismusokra. — Audiometrikus módszerrel a legkisebb hallászavarok is megállapíthatók. A klinikailag normális hallású esetek egész soránál az s—sz hangok tisztátlan kiejtése tünt fel. Az audiometrikus görbék süllyedést mutattak ki az ötvonásos oktáva területén. Számos esetben, akik súlyosabb nagyothallásban és pöszebeszédűségben szenvedtek, igazolhatóak voltak a Stumpf-féle mintahang- (Formantentheorie) elmélet észleletei. Ezek ugyanis azokat a hangokat ejtették ki pöszén, amelyek formánsait a laesio miatt nem jól vagy egyáltalán nem hallották. Pöszebeszédűséget okozó fogrendellenességeknél rendszeren egy, a bántalmat bonyolultabbá tevő tényező is volt található, amely a bonctani eltérések kiegyenlítését akadályozta. Ezt az akadályt legtöbbször hallászavar okozta. A metszőfogak elvesztése esetén az s, sz, és f hangzók helyes kiejtésének a megtartása szintén a hallástól függ. Néha lelki zavarok magyarázzák meg a hangszerv szerkezete és pöszebeszédűség mérve között található eltéréseket. A gégefő

és a toldalékcso hyperfunctiója okozta hangzavaroknál sok esetben sibmatizmus addentalist vagy stridenst lehet kimutatni. Feltűnt a sigmatismus lateralis és a rosszabb hallás igen gyakori együttes előfordulása. Ebből arra lehet gondolni, hogy az egyoldalú vagy az egyik oldalon kifejezettebb belsőfülnagyothallás sigmatismus laterálist okozhat.

Dr. O. von Essen — Hamburg: Adatok a dadogás tünettanához és javításmódjához. — Beszédmozgásaink célmozgások. A mozgásakarat nem mozgásfolyamatra, hanem a belső elképzelésből fakadó hangzásos eredményre, hangzásemlékekre irányul, míg a figyelem a kimondott szöveg tartalmára és alakjára. A figyelemnek a mozgásfolyamatról való elterelése és a hangzás milyenségére, a beszédmelódiára, valamint a tartalom megfelelően tagozódott és kifejezésteljes előadásmódjára való réterelése lényegesen csökkenti, sok esetben elmulasztja a dadogó beszédgátlásait és szorongását. Essen dr. e cél szolgálására a szónokias, szavalásos beszédformát ajánlja gyakorolni, ezenfelül a Sulyomi-Schulmannak Beiträge zur Stotterbehandlung címen a Sonderschule legutóbbi számaiban megjelent tanulmányából több gyakorlatot tart e célra alkalmasnak.

Dr. Zumsteeg — Berlin: A felső légutak hurutjának befolyása a dadogásra. — Megfigyeléseit adta elő olyan dadogók kezeléséről, akik a felső légutak hurutjára hajlamosak voltak. A kezelés abból állt, hogy a nyálkahártyákat az egyénből készítette oltóanyaggal immunizálta. A hurutot okoz. fertőzőeses góccok kitakarításával a dadogásra való készség csökkent és egyidejűleg feltűnően kedvező hatást gyakorolt általános közérzetre és összalkatra.

Dr. Thalmann — Hamburg: Hasadt szájjpadú egyének művi kezelése. — Thalmann főorvos a hasadt szájjpadú egyéneknél az obturátort csak végső szükségben ajánlja. A szájjpadműtétnek — akár azonnal, akár a megfelelő időpontot kivárva — mindig előny adandó. A műtétet azonban csak gyakorlott jó sebész végezze, mert a mellett, hogy bonyolult műtétről van szó, nemcsak egészségi, hanem beszédbeli körülményekre is tekintettel kell lenni. Ha lehetséges, úgy minden művi beavatkozás előtt és után gondos beszédgyakorlás végzendő.

Dr. W. Scholtz — Görlitz: A környezet jelentősége a beszédzavarok kezelésénél szellemi és testi vonatkozásokban. — Súlyosabb beszédzavarok orvosi kezelését megnehezítik azok a körülmények, hogy az orvos általában keveset foglalkozik a beszédbeteggel, mert itt a főszerep a beszédpedagógusnak jut, másrészt pedig a környezet (nevelő, szülő, testvér, barát, stb.), amely kevés esetet kivéve értetlenül áll a bántalommal szemben, annak kifejlődését és megrögződését akaratlanul is támogatja. Nem csoda, hogy sok gyermek testileg és lelkileg elsenyed. A környezet megfelelő kioktatása sem történhetik meg egy-két tanácsadás keretében, ehhez hosszabb időre és sok és nyugodt serkentésre, átnevelésre van szükség. A beszéd-

zavarban szenvedő összgyéniségét alaposan ki kell ismerni és aszerint kell vele bánni a szülővel, iskolával és kezelővel való teljes összhangban.

Dr. H. Möhring — Hamburg: A pöszebeszédű tanuló. — A kisebbfokú szervi pöszebeszédűségben szenvedő gyermekek részére megfelelőek az ú. n. beszédjavító tanfolyamok, azonban a szakorvossal való szoros együttműködés itt is nélkülözhetetlen. A súlyosabb szervi pöszebeszédűek azonban már külön beszédiskolába valók. A működéses pöszebeszédűekről már a beiskoláztatás előtt kell gondoskodni s itt is, mint a dadogóknál, a gyermekkert és a logopædiailag is képzett gyermekkertésznő a mai idők követelménye. A működéses pöszebeszédűek motoros faja beszédiskolába való, ahol a gyógypedagógiai szakoktatás szellemi visszamaradásukat és lelki bánatalmaikat kiegyenlíti. A működéses pöszebeszédűek szenzoriosus fajtája, mivel ezek rendszerint súlyosabb figyelmi zavarban is szenvednek, aligha menthető meg a kiegészítő iskola látogatásától, ahol a tanárok megfelelő beszédpedagógiai előképzettsége oldhatja meg a feladatot. Feltétlenül komolyan kell venni a maximális 15-ös tanulólétszámot az eredményes oktatás biztosítása érdekében.

Vakon — mechanika.

Ez a felírás olvasható a Vakok Szövetsége közelmúltban alakult budafoki műhelyének ajtaján. Ez az első alkotása már is megérdemli, hogy felfigyeljünk reá. A tisztas munkának nyitott otthont szerény keretek között a Szövetség, ahová egyelőre 10 világtalan iparos vonul be nap mint nap, hogy fáradságos munkával keresse meg kenyerét. A Szövetségnek ezt a kicsi, de reményteljes fejlődésre alkalmas alkotását tekintette meg március hó 30-án vitéz dr. Kassay Béla alapító elnök meghívására és kalauzolásával a vakokat gyámolító egyesületek igazgatóinak testülete. A helyszínen látottak teljesen megnyugtatóan hatottak a látogató szakférfiakra és egyértelműleg megállapították, hogy a „*mechanika*” címjelzés teljesen fedi a dolgok lényegét, mert valóban, amit itt láthattunk a különféle fűrő, hajlító, metsző, sajtoló stb. gépeken, mind a legsajátosabb mechanika területébe vágó munkák, amelyeket vakok nagy igyekezettel és szakszerű hozzáértéssel végeznek. Ez a műhely magában egyedülálló, azt hisszük, az egész kontinensen. Arra a kérdésre, hogy a vakok teljesértékű munkaerővel dolgoznak-e, azt a választ kaptuk, hogy 80—85 százalékra tehető a gyakorlott látó iparosokkal szemben az a munkateljesítmény, amelyet a vakok elérni képesek. Ehhez képest egy-egy világtalan iparosnak, legyen az akár férfi, akár nő, — havi kb. 180 P-re megy fel a keresete, ami ugyan sem sok, de szerény keretekben a tisztességes megélhetésre elegendő.

dő. Vitéz dr. Kassay Béla, a mechanikai műhelyt, hogy úgy mondjuk, semmiből hozta létre. Az ő lelkesedése, gazdag tudása és buzgalkodása megnyitotta sokak szívét és azon át erszényét úgy, hogy ma ez a kis műhely gépekben és egyebekben 30—35.000 P értéket képvisel és 10.000 P forgótőke áll rendelkezésére. De nézzük csak, mit is végez a mechanikai műhely. Ebben az időpontban pl. 5000 db. kerékpárra szerelhető csomagelhelyező-készülék előállításán dolgozhattak a munkások. Az egyik csoport a csöves vasrúd hajlításával foglalkozott, a másikat a különféle gombszerű kellékeket állította elő, a harmadik egyéb az apró részletkellékek egybeállításával foglalkozott. Mindez lendületes ütemben történt, nem ér reá senki sem beszélgetni, tétlenkedni, sürget a munka mielőbbi elkészítése. A 10 vaknak egy, a későbbi időpontban szemevilágát veszített mechanikusban, Hecht úr személyében kitűnő üzemvezetője van, aki már látókorában is több találmánnyal gazdagította szakmáját. S most a gépeknek oly átmódosításával igyekszik sorstársainak segítségére lenni, aminek folytán a világtalan ember minden veszély és nehézség nélkül gyári iparosként végezheti a köz javára munkáját. E mechanikai üzem vitéz dr. Kassay Béla szerint a fejlődésnek minden kellékét magában hordja. Ma tizen dolgoznak, de lehet, hogy holnap huszan és egy év múlva 50—60-an keresik meg kenyerüket. De látunk itt a mi speciális területünkön használható eszközöknek gyártását is. Mitrovác Miklós hadivak fiatalember egy, e célra készített rendkívül elmés kivitelű gépen fémlemezéből készíti a zseb-braille gépeket, amelyet a múltban külföldről importáltunk. Már is árusítják s darabja 7 P 80 f. A kolozsvári intézet igazgatója már is vitt egyet mutatóba. Itt készül a Picht-gép, helyesebben a billentyűs szerkezetű pontírógép. Anyaga eltérő az eddig ismert anyagtól, mert Bozsó István fiatal mechanikus, a jóhírnevű Gamma-gyár alkalmazottja alumíniumból készíti, megfelelő előtanulmányok és tervrajzok alapján. Csupán a henger marad a régi, s ez annyiban érdemel felemlítést, mert a mai gumiszegény időben is Kassayéknak sikerült hengergumit beszerezni, s így rövidesen rendelkezésre áll a 100 darab írógép, aminek már is akadt gazdája. Itt készül a Szövetség kiadásában a Vakok Világa című pontnyomású lap is vitéz dr. Kassay Béla szerkesztésében. Erre bizony havonként 250 P-t fizet rá a Szövetség anyag, munkadíj és egyéb rezsiköltségek címén. A braille-lemezsajtó igen praktikus, noha kézi erőre megy. A papírmetszőgép is megfelel a kívánalmaknak. Aki szeret a vakok élethivatási ügyével foglalkozni és nyitott szemmel nézi munkájukat, sok érdekes dolgot lát, s mindenekfelett azt, hogy a fémipar művelése is lehetővé tétetett a vakok számára, s így a szokványos vakipartól eltérően új foglalkozási terület nyílt számukra. E szakmában nem a Vakokat Gyámolító Országos Egyesület munkásai keresnek alkalmazást, hanem a künn, az intézeten kívül élő, későbbi időben megvakult iparosok, akik eddig tehertételei voltak a társadalomnak és

életüket csendes apathiában élték le. Micsoda egyszerű dolog lesz, ha bemegyünk este a szobánkba és a villanykapcsolóval világosságot gyújtunk, s megtudjuk, hogy az örök sötétségre kárhozottot vak ember munkája szolgáltatja számunkra a fényforrást. Mert egy legújabb fajta szintetikus anyagból, a bakelitből ezres szériákban a vakok műhelyében készítik a villanykapcsolókat.

(Herodok Károly.)

Egyesületi élet.

Közgyűlésünk.

A Magyar Gyógypedagógiai Tanárok Országos Egyesülete 1942. június hó 6-án tartotta meg évi rendes közgyűlését Budapesten, a siketnémák állami intézetének tornatermében. A közgyűlésen Szép József váci kir. orsz. siketnéma-intézeti igazgató, egyesületi elnök elnökölt. Jelen voltak: dr. Szukováthy Imre min. tanácsos, az V. 4. ügyosztály főnöke, dr. Kemenes Illés budapestvidéki tankerületi kir. főigazgató, dr. György Oszkár főigazgatói előadó, Simon József tanügyi tanácsos, főigazgatói előadó, Istenes Károly a gyógypedagógiai tanárképző főiskola igazgatója, Klug Péter korm. főtanácsos, ny. orsz. szakfelügyelő és még 94 egyesületi tag. — Szép József elnök az üdvözlések után mély hálával emlékezett meg országgyarapító Kormányzónkról és magyar szívből fakadó fohászt mondott a létünkért küzdő hős honvédeinkért. Az 1935. év meghozta a közoktatásügyi igazgatás újjászervezését, az 1940. évi XX. t. c.-ben pedig a gyógypedagógiai oktatásügy is megkapta a maga alapvető tényezőjét, amiért megkülönböztetett tisztelet övezze e törvény megalkotóját, dr. Hóman Bálint miniszter urat. Az egészséges fejlődésnek időt és kort jelző határköve az a két rendtartás, mely a siketnémák, vakok és gyengeelméjűek gyógypedagógiai intézeteinek és ugyanezen intézetek nevelő-otthonainak igazgatását szabályozza. Tanárképző főiskolánk újból való megnyitása nagynevű miniszterünk után dr. Balassa Brunó miniszteri osztályfőnök úrnak, annak a férfiúnak érdeme, akinél szebben még soha senki nem jellemezte a magyar gyógypedagógust és annak munkáját, amikor ezt mondta: „... amikor a fogyatékosok és elesettek nevelőivel állok szemben, mindig úgy érzem, a pedagógiának legmélyéről a lélekizzító, legtisztábban inspiráló ereje sugárzik felém. Amikor azt látom, hogy szeretettel hajol le oda, ahol a természet sértett burokba zárta bele a gyermeki lelket, akkor a pedagógus léleknek legmélyét, ihletettségét, a pedagógiai ethos legnagyobb magaslatait élem át.” Ő az a férfiú, akinek fiatal kartársaink régóta várt kinevezését köszönhetjük s aki jövőnkre vonatkozólag ezeket mondta: „Elismerem, hogy a tanítósággal szemben nincs meg az Önöket méltán megillető előnyük. Mindent elkövetek, hogy az általános rendezés kapcsán a

gyógypedagógiai tanárság az akadémiai nivó vonalán nyerje el jogainak elismerését és rendezését." Bizton hisszük, hogy a csatazaj elültével a magyar gyógypedagógus arra a vonalra helyezték, mely őt igazságos értékelés alapján valóban megilleti. Kéréseink, kívánásaink teljesedését szent bizakodással reméljük azért is, mert ügyosztályunk vezetése dr. Szukováthy Imre miniszteri tanácsos úr személyében oly férfiúra bízott, akinek lelkét a jó Isten a legszebb erényekkel és nemes indulatokkal ruházta fel. Bizalommal várjuk, hogy hittel és meggyőződéssel rátereli minden hivatott tényezőnek figyelmét azokra, akiknek egyedüli megmentője az emberszeretet lehet és komoly eltökéléssel fogja munkálni a magyar gyógypedagógia és az abban dolgozó, nehéz sorsot vivő tanárság javát is. Ebben a munkában bizakodással számítunk Őméltósága apostoli lelkületű közvetlen munkatársára, dr. Jantsits Tibor osztálytanácsos úrra is. — Pivár Ignác születésének századik évfordulója esztendejében tisztelettel hajtsuk meg a kegyeletes megemlékezés zászlaját a nemes egyszerűségű, de fennkölt lelkű piarista, a siketnémák váci, később a vakok budapesti intézetének néhai igazgatója, a legönzetlenebb magyar humanista, a magyar Kalazancius emléke előtt. — Az elnök indítványára a közgyűlés egyhangú lelkesedéssel táviratilag hódolatát fejezte ki a Kormányzó Ur és a Kormányzóhelyettes Ur Őfőméltóságának, és őszinte tiszteletét a vallás- és közoktatásügyi miniszter Ur Őnagyméltóságának és dr. Balassa Brunó miniszteri osztályfőnök Ur Őméltóságának. A jegyzőkönyv hitelesítésére Pánczél Imre és László Géza igazgató kartársakat kérte fel az elnök. Az elnöki megnyitó beszéd után dr. Szukováthy Imre miniszteri tanácsos úr mondott köszönetet a meleghangú üdvözlésért és őszinte együttérzésről és baráti lélekről biztosította a tanárságot, akiknek apostoli lélekből fakadó munkájukat mindenkor nagyra értékeli és becsüli. Dr. Kemenes Illés tankerületi kir. főigazgató úr köszönő szavai után arra hívta fel a közgyűlést, hogy a gyógypedagógiai tanárság is kapcsolódjék be a Hivatásszervezet munkájába, mely az ország minden pedagógusát szándékozik összefogni és valamennyinek érdekét képviselni. Schreiner Ferenc c. igazgató „Nevelés a gyógypedagógia területén” című előadásában kifejtette, hogy a gyógyító nevelés nem tér el jellegzetesen az érzékűek nevelésétől, csupán csak megnehezített az útja és módja. A bizonyító érvek közül egyik sem szól az eltérés, csupán a megnehezítettség mellett. De miután a nevelésnek egyik formája a tanítás, ebben pedig számtalan az eltérő vonás, ezért a nevelésnek minősített sajátlagosságok voltaképen tanítási különlegességek. Maga a nevelés egyezik az érzékűek nevelésével.

Ennek a megállapításnak súlyos következményei vannak. Hordoznunk kell a sok panasznak terhét, mellyel az érzékűek nevelését hibázzák. Azonban, ha sikerül felfedni a kifogások okait, akkor mi is tökéletesíthetjük nevelési munkánkat.

Az éperzékűek nevelésének legvégzetesebb hibája a tantárgyaknak helytelen minősítéséből származik. Tudományos tételek foglalatjának tekintik a tantárgyakat, a bennük lévő eredményeket pedig át kell adni. Ez közli tanítást eredményez, amihez a középfo-kú iskolák alsóbb tagozataiban a növendék még nem nőtt hozzá. Közli tanítás mellett a növendék csupán átvevő, magábfogadó lehet, szenvedőlegessé válik, holott minden testi és lelki adottsága a legnagyobb mértékű tevőlegességre ösztönzi. Ezenkívül sem az érdeklődési iránya, sem figyelőképességének időtartama, de még a tanulásnál számottevően fontos ú. n. közvetlen emlékezetének terjedelme sem elég alkalmas a szenvedőlegességre felépített tanításra.

Ha tanításunkkal nevelni is akarunk, akkor meg kell változ-niok eddigi minősítettségükben az egyes tantárgyaknak. Ezeket csupán ismeretszerzési alkalmaknak kell és szabad jelezniük. Ilyen minősítés mellett a növendéknek magának kell az ismeretet megszerzenie legsajátlagosabb és legfontosabb fejlődési tényezőjével: az öntevékenységgel. Ez olyan talaj, melyből nevelési értékek nőnek a nevelési szükségletek hordozói és tartalmazói gyanánt.

A mi viszonylatainkban az öntevékenységre épített tanítás és nevelés megértetője és eligazítója lesz az én-től az Istenig terjedő egész életnek. A feladat nehéz, de hívő magyarnak megnevelni és magyar hívőnek megtanítani fogyatékosainkat minden áldozatot megérdemel.”

A nagy figyelemmel hallgatott és őszinte lelkesedéssel fogadott előadáshoz Simon József szólt hozzá. Megállapítja, hogy mi nemcsak tanítunk, hanem nevelünk is, mégpedig jól! Nézzük meg az intézetbe jövő és onnan nyolc év után távozó növendékek viselkedését, akik az életben szorgalmas munkával keresik meg kenyerüket és becsületesen megállják a helyüket a társadalomban. Eredményeinkkel meg lehetünk elégedve. Erkölcsi fogyatékosági esetek intézeteinkben nincsenek. A még szebb eredmények elérése végett azonban minél előbb, mert annál jobb, még tökéletesebben olvadjon össze a tanítás a neveléssel. Az elnök is meleg szavakkal tolmácsol-ta a közgyűlés köszönetét az előadónak értékes előadásáért. Ezután Zsenaty Dezső főtitkár tette meg jelentését. Ennek lényege a követ-kező: A múlt évben többféle akadály miatt nem tarthattunk közgyű-lést. Azonban gondoskodtunk arról, hogy az elnökség és a státus-bizottság munkálkodásáról a kartársak mindig kapjanak értesítést. Munkánk nem volt meddő, mert fiatal kartársaink régóta várt kinevezése megtörtént és a VI. fizetési osztályba az általunk kért arány-számban való kinevezésekre minden reményünk megvan. Gáldy An-dor, egyesületünknek hosszú időn át volt kiváló pénztárosa, egész-ségi okokból tiszte alól való felmentését kérte. Ezt a felmentést az 1941. szept. 13-án tartott választmányi ülés, Gáldy Andor érdemei-nek teljes elismerése mellett megadta és Horváth Frigyest bízta meg a pénztárosi tisztségnak ideiglenes viselésével. Horváth Frigyes

igazgatóvá történt kinevezése miatt azonban csak folyó évi május 10-ig tölthette be tisztségét és ekkor az elnökség Bors Vilmost kérte fel a pénztárosi teendőknél a legközelebbi közgyűlésig való vitélére. Mindkét ideiglenes pénztáros elismerésre méltóan végezte munkáját, amiért a közgyűlés köszönetét érdemelték ki. Ezután kegyelettel emlékezett meg az elhunyt kartársokról, Joó Sándorról, Hobler Rezsőről és Markovics Árpádról. Az egyesület jelenlegi taglétszáma 209. Ebből 130 a siketügyi és beszédpedagógiai-, 33 tag a vakságügyi- és 46 tag az értelem- és erkölcsfogyatékosági szakosztályba tartozik. A múlt közgyűlés óta 16 tag lépett ki az egyesületből, de ugyancsak 16 tag lépett be az egyesületbe. Sajnálattal említi meg, hogy nyugdíjba kerülő kartársaink csaknem kivétel nélkül kilépnek az egyesületből és az északkeleti felvidéki vakok és szellemileg fogyatékosok gyógypedagógiai intézeteiből eddig még egyetlen kartárs sem lépett be az egyesületbe. A közgyűlés bizton reméli a helyzet megváltozását. A főtitkári jelentés kapcsán Simon József méltatta az elnökség odaadó munkáját, s a közgyűlés az elnök előterjesztésére őszinte köszönetet mondott a főtitkárnak kitartó és körültekintő munkájáért. Szép József, mint a siketügyi és beszédpedagógiai szakosztály elnöke jelentésében új szakosztályi elnök megválasztására kérte a közgyűlést. Schreiner Ferenc a vakságügyi szakosztály elnöke a szakosztály működését tulajdonképpen a budapesti vakintézeti tanárság kebelbeli működésében látja megoldottnak addig, amíg az utazási viszonyok javulása a vidéki kartársak bekapcsolódását lehetővé teszi. Pánczél Imre az értelmi és erkölcsfogyatékosági szakosztály elnöke jelentette, hogy a szakosztály 1941. március 29-én tartott szakülést, amelyen Wallrabenstein Frigyes tanár tartott előadást „Az 1940. évi bécsi gyógypedagógiai kongresszus magyar szemmel” címen. A jelentéseket a közgyűlés köszönettel vette tudomásul. Bors Vilmos pénztárosi jelentésével kapcsolatban a közgyűlés elhatározta, hogy ezentúl a pénztárkönyvet és az egész pénzügyi kezelést a polgári év végével kell lezárni, illetve kezdeni. Az 1943. évi költségvetés végösszege 5752 pengő. Az egyesület vagyona 2171.36 pengő. Az egyesület erre az évre 800 P lapsegélyt kapott a VKM-től, amit a közgyűlés mély tisztelettel köszön meg a nagyméltóságú vallás- és közoktatásügyi Miniszter Urnak. A pénztárosi jelentést a közgyűlés köszönettel vette tudomásul és a pénztárosnak, a számvizsgáló bizottság jelentésének meghallgatása után a felmentvényt megadta. — Györgyfy Ákos szerkesztő jelenti: „Szaklapunk az elmúlt évben is hűséggel igyekezett szolgálni a siketek, a vakok és az értelmi fogyatékosok ügyét. Igyekezett pedig olyan értelemben, hogy figyelemmel volt a tanítás, nevelés, foglalkoztatás kérdéseire, de figyelemmel volt a tanárság ügyére is. A kettő tulajdonképpen el sem választható egymástól s így szerkesztői munkánk logikus mederben haladt. Ügyünknek minden időszerű kérdése kellő megmunkálásban részesült szaklapunk-

ban, amit a megjelent cikkek bizonyítanak. Ha ezeket osztályozzuk, azt találjuk, hogy 13 közös érdekű, 14 siketügyi és beszépedagógiai, 3 vakságügyi és 1 értelmi fogyatékoságügyi cikk jelent meg. A német szakirodalomból több fordítást és úgy a német, mint pedig a magyar irodalomból bőségesnek mondható könyv és lapszemlélt nyújtott lapunk. Az egyesületi élet minden mozzanatáról és az ügyünk körében történt eseményekről rendszeresen megemlékeztünk. Új rovata lett szaklapunknak a gyógypedagógiai laboratórium közleményeinek rovata. Komoly, tudományos cikkek láttak itt napvilágot. Néhány szaktárca közleményben pedig, különleges oktatásügyünk belső szépségeit vetítettük az olvasó elé. Az elmúlt esztendőben 28 kartársunk szerepelt, mint munkatárs cikkek írása révén, de e mellett munkatársaink voltak azok a kartársak is, akik híreknek rendszeres beküldésével járultak hozzá lapunk tartalmának gazdagításához. Összes munkatársaimnak ez alkalommal is őszinte köszönetet mondok értékes munkásságukért és úgy őket, mint pedig valamennyi kartársamat tisztelettel kérem a további közreműködésre.”

A szerkesztői jelentést — többek hozzászólása és az elnök méltató, elismerő szavai mellett — a közgyűlés köszönettel tudomásul vette. Gyórfy Pál, a kiadóhivatal vezetője és az egyesületi nyomtatványok kezelője jelentését is elismeréssel és köszönettel vette tudomásul a közgyűlés. Az esedékes részleges tisztújítás kapcsán Ujvárosy József jelölő bizottsági elnök előterjesztésére pénztárossá Weszelovszky Lajost, jegyzővé Angyal Józsefet, a siketügyi és beszépedagógiai szakosztály elnökévé Füzesi Árpádot és ugyanezen szakosztály titkárává pedig Jónás Lászlót választotta meg a közgyűlés egyhangú felkiáltással. Az indítványok tárgyalásánál a Hivatásszervezetbe Szép József elnököt, dr. Bárczi Gusztávot és Schnitzl Gusztávot küldötte a közgyűlés. Leopold Rezső egri siketnéma intézeti igazgató indítványára, a növendékek és kísérőjük vasuti utazási kedvezményének megoldása érdekében, a Kormányzóhelyettes Ur Öfömméltóságához fog fordulni az elnökség. A debreceni kiségitő iskolai kartársak abbéli indítványát, hogy az egyesület a kiségitő iskoláknak gyógypedagógiai intézetekké való átszervezését kérelmezze, nem találta teljesíthetőnek, mert a kiségitő iskolák miniszteri rendelettel kivétettek a gyógypedagógia területéről. Azt az indítványt pedig, mely a kiségitő iskoláknál működő összes gyógypedagógiai tanári oklevéllel bíróknak kötelező átvételét akarja biztosítani, illetve lehetővé tenni, oly értelemben tette magáévá a közgyűlés, hogy az átvétel iránt mindenik érdekelt kartárs egyénileg tegye meg a szükségeseket, mert akadhat olyan tanár is, aki esetleg nem óhajt beosztásán változtatni. Bíró Sándorné, Tamás Lajosné, Pataki Lászlóné és Szöllösi Sándorné kérését a közgyűlés elfogadta és megbízta az elnökséget, hasson oda, hogy a nevezettek olyan beosztást kapjanak, hogy ne kelljen családjuktól távol szolgálniok. A

közgyűlés után a megjelentek zöme együttes ebédre ment és kartársi meghittségben töltött el néhány órát. Közgyűlésünkről azzal az érzéssel távoztunk, hogy a magyar gyógypedagógiai tanárság kartársi együvértartozásának érzése töretlen, egyszerűetete kiemelkedően alkotó erejű, és munkásságának érdeméhez mért megbecsülése, a sorsát intéző felettes hatósága részéről megnyugtatóan megfelelő.

A pénztáros közlése. Egyesületünk pénztárkönyveinek átvétele és átnézése után sajnálattal kellett megállapítanom, hogy a tagdíjbefizetések terén elmaradások vannak. Az Egyesület egyformán szolgálja minden kartársunk erkölcsi és anyagi érdekeit s e munkájának az utóbbi időkben is kézzelfogható szép sikerei voltak. Erkölcsi kötelességünk tehát Egyesületünket — mely mindannyiunké — támogatni. Mint pénztáros a legnagyobb készséggel állok a kartársak rendelkezésére, hogy kérésükre közöljem tartozásuk pontos összegét. De ha ez nem történik meg, lapunk hivatalos részében fogom az erre vonatkozó kimutatást közölni. Címem a tanév folyamán: Budapest, VIII., Festetics-utca 3. Siketnémák intézete. Nyáron: Ujpest, Ósz-utca 97. Weszelovszky Lajos pénztáros.

Könyvszemle.

Dr. Völgyesi Ferenc: „Ēn”, egyéniség, személyiség. Ritka érdekesgű munkával gazdagodott az orvosi irodalomnak az a része, melynek feladata, hogy az érdeklődőket a gyógyítás lelki és eszmei vonatkozásairól tájékoztassa. A mű színes és érdekes rajzot nyújt a gyógyászat legújabb irányáról, melynek alapelve, hogy nem csupán a testet és annak egyes szerveit gyógyítja, hanem a beteg lelki életét, egyéniségét is számításba veszi. Ezzel kapcsolatban a szerző ismerteti a régi és új lélekgyógyászat eszközeit és módszereit a hindu yogától kezdve a modern klinikai orvostudomány lélegzési és egyéb pszichikus módszeréig. Új érdekessége a műnek, a modern metafizikai és teológiai bölcsélet szempontjainak az orvosi gondolkodásba való bevezetése. Kiemeli a szuggesztív és hipnotikus úton való gyógyításnak a fontosságát; a karakterológiában újszerű álláspontot foglal el, amikor azt állítja és bizonyítja, hogy az emberi jellem nem végleges, hanem megváltoztatható és alakítható. Stílusának könnyedsége, a népszerű forma és a vonzó előadásmód e munka olvasását a művelt nagyközönség legszélesebb rétegei számára is élvezetessé teszi. Az érdekes mű Novák Rudolf és Társa Tud. Könyvkiadóvállalat (Budapest, VIII., Baross-utca 21.) kiadásában jelent meg. Ára P 6.—.

Tangóharmonika a tudomány szolgálatában címmel érdekes cikket írt a Színházi Magazin június havi számában Marnitz Frigyes. Cikkében a siketnémák budapesti m. kir. áll. intézetének Hangtani Laboratóriumában folyó tudományos kutató munkát ismerteti, melynek az a célja, hogy

az audiometrikus vizsgálattal hallástudat-fejlesztésre alkalmasnak minősített siketnéma növendékek tudatába hangot, ritmust s általában hallástudatot, az emberi hangos beszéd minél tökéletesebb megtanítása érdekében bevigyen. A cikk írója résztvett az intézet tanévzáró ünnepélyén is, amelyen a kísérleti zenekar szereplése a tudományos munkahipotézist igazolta.

Hirek, vegyesek.

Látogatás. Dr. Szukováthy Imre miniszteri tanácsos, ügyosztályunk főnöke, június 9-én dr. Franck Richárd vezérőrnagy orvos, honvédségi orvosfőnök és kísérete társaságában látogatást tett a siketnémák váci kir. orsz. intézetében. Június 8-án pedig a „Cházár Arndrás” orsz. siketnéma-otthont tekintette meg Györgyfy Ákos tanár, kirendelt hatósági biztos kalauzolása mellett.

Igazgatói értekezlet. A vallás- és közoktatásügyi minisztérium által egybehívott gyógypedagógiai intézeti igazgatók értekezlete június hó 5-én megtörtént. Az értekezleten dr. Balassa Brunó miniszteri osztályfőnök elnökölt. Az előadott és megvitatott kérdések kapcsán a minisztérium értékes tájékoztatást kapott a szakférfiak vélekedéséről és elgondolásairól. Az értekezleten elhangzott előadások lapunkban folytatólagosan kerülnek közlésre.

Személyi hírek. A Kormányzó Ur Ófóméltósága id. Gáspár Árpád kecskeméti siketnéma-intézeti tanárt és Tóth Ferenc pestszenterzsébeti kiegészítő iskolai igazgató, gyógypedagógiai tanárt a Nemzetvédelmi Keresszettel tüntette ki. — Szentgyörgyi Gusztáv igazgató kartársunk június hó 16-án „A gyermek beszéde és a család” címmel előadást tartott a rádióban. — Weszelovszky Lajos budapesti áll. siketnéma-intézeti tanár légoltalmi tevékenységéért, a budapestvidéki légoltalmi főkörzet elnökségétől, elismerő iratot kapott.

Főigazgatói elismerés. A szegedi tankerületi királyi főigazgató a gyulai gyógypedagógiai intézetben működő Jászóy Istvánné Vajda Vilma és Prohászka Béláné Csulei Kornélia gyógypedagógiai rendes tanároknak köszönetét és elismerését fejezte ki azért, mert az elmúlt 1941—42. tanévben a kötelezően előírt óraszámom felül heti 2—2 óras órátöbblettel tanították az I—II. osztályos növendékeket. A két tanárnő önként vállalt és külön díjazás igénylése nélkül végzett többlet munkája tette lehetővé az alsó osztályok tantervi óráinak ellátását és a nevelő-oktatói tevékenység eredményének fokozását. A hivatásslészeretből fakadó kötelességteljesítést elismerő és köszönő iratokat a tanártestület értekezletén nyújtotta át Pánczél Imre igazgató az azokat kiérdemlő tanároknak.

Tanulmányi felügyelői megbízatás. A miskolci tankerületi kir. főigazgató Szép József váci kir. orsz. siketnéma-intézeti igazgatót a tankerület területén működő siketnémák egri intézetének tanulmányi felügyeletével megbízta.

A budapesti tankerület kir. főigazgatója Györffy Pál tanárt, a siketnémák budapesti m. kir. áll. intézete igazgatójának állandó helyettesítésével az 1942—43. tanévre, megbízta.

Rédiger Károly tanár búcsúztatása. Hírt adtunk már arról, hogy a VKM. Rédiger Károlyt, a siketnémák budapesti áll. intézetének tanárát, szolgálatának teljes kitöltése után folyó évi április hó elsejétől nyugdíjazta. A siketnémák budapesti áll. intézetének tanári kara, növendékei és alkalmazottai június hó 10-én búcsúztak el Rédiger Károlytól igen szép, ünnepi külsőségekkel és bensőséges megnyilatkozásokkal gazdag díszünnepséggel. A magyar Hiszekegy elmondása után Füzesi Árpád igazgató méltatta Rédiger Károly tanári működését. Ezután az intézet „Hangtani Laboratóriumának” kísérleti harmonika-zenekara játszott el három magyar nótát, majd pedig a leány növendékek egy csoportja magyar táncokat mutatott be. Földházi Mihály VIII. osztályos növendék búcsúverset szavalt s egy leánynövendék virágot nyújtott át a távozó tanárnak. Rédiger Károly meghatódottan köszönte meg a nagyon kedves búcsúztatást s annak különösen a növendékek felé ható nevelési értékét méltányolta. Beszéde után minden növendéknek egy-egy csomag cukorkával kedveskedett. A fehér asztalnál töltött kellemes órával fejeződött be a kartársi megbecsülés szép megnyilvánulása. Az ünnepségről készült fényképeket és az elmondott búcsúverset albumba foglalva adta át az intézet igazgatója Rédiger Károlynak.

Aichhorn Ágoston, a hírneves bécsi kiriminálpedagógus az Országos Gyermekvédő Liga és a Magyar Gyógypedagógiai Társaság meghívására Budapesten két előadást tartott. Az egyiket június 19-én, a m. kir. lélektani intézet rendezésében, melyen Anna főhercegasszony is jelen volt, a másodikat pedig a Magyar Gyógypedagógiai Társaság évadzáró ülésén június 20-án, „Hozzászólás az erkölcsi fogyatékoságok diagnózisához” címen. Az előadásokat élénk vita és eszmecsere követte. (—rab—).

A Magyar Phonetikai Társaság levelező tagjai. A Magyar Phonetikai Társaság Budapesten (elnök: dr. Bajkay Tibor egyetemi magántanár) 1941. évi februári ülésén Lambeck Adolf Hamburg és Schneider Péter Luxemburg, kartársakat levelező tagjaiul választotta meg. Mindkét kartárs hosszú évek óta élénk munkaközösséget folytat a Magyar Társasággal és a Hibásbeszédűek Budapesti Áll. Intézetével. Miután a m. kir. Belügyminiszter a választást jóváhagyta, a Budapesti Német Tudományos Intézet útján kézbesítik Lambeck és Schneider kartársaknak a díszoklevelet. Szívélyesen köszöntjük kartársainkat és örülünk a Magyarországgal való sikeres összműködésnek mindkét nemzet beszédbeteg gyermekei javára.

Gyógypedagógus írta a levente honvéd-fohászt. A levente foglalkozások zászló felvonással és a magyar Hiszekegy elimádkozásával kezdődnek és zászló bevonással és hős honvédeink győzelmes visszatéréséért szóló ima elmondásával fejeződnek be. A Leventék Országos Parancsnoka elrendelte, hogy ezt a fohászt mondják el leventéink:

„Magyarok Istene, kérünk bízó hittel,
Hős honvédeinket harcukban segítsd!

Vezéreljed őket győzelmesen vissza,
Édes szép hazánkba: Magyarországra! Amen!"

Ezt a fohászt Györgyfy Ákos siketnéma-intézeti tanár, lapunk fellelős szerkesztője írta, akinek a m. kir. honvédelmi Miniszter folyó évi május 19-én 123.788/eln. 49.—1942. szám alatt kelt rendeletében, köszönetét fejezte ki a fohász felajánlásáért.

Itt említjük meg, hogy az Uj Idők c. képes hetilap folyó évi 24-ik számában, Mühlbeck Károly szép rajzát közölte a „Fohász”-ról.

Tanárképző Főiskolánk I. alapvizsgája. Ujból megnyílt tanárképző főiskolánk I. alapvizsgáját folyó évi június 9—12—13-án tartotta. A vizsgálaton dr. Várkonyi Hildebrand kolozsvári egyetemi nyilvános rendes tanár elnökölt és megjelent azon dr. Szukováthy Imre min. tanácsos is. A vizsga írásbeli tételei a következők voltak: 1. A pedagógiai együttérzés biztosításának feltételei, lehetőségei és akadályai a siketnémák nevelés-oktatásában. (Kidolgozta 3 tanárjelölt.) 2. A mozgási készség a vak társadalmi érvényesülésének előfeltétele. (Kidolgozta 3 tanárjelölt.) 3. Mennyiben hasznosíthatja a gyógypedagógia a gyengeelméjűek nevelésében a kórtörténet adatait. (Kidolgozta 2 tanárjelölt.)

A szóbeli vizsga tárgyai: 1. Az érzékszervek és beszédszervek bonc-, élet- és kórtana. 2. Kísérleti lélektan. 3. A siketnémák, vakok és gyengeelméjűek élet-, lélek- és neveléstana.

A vizsgát tett főiskolások a következők: Ádám Zoltán, Bakró László, Balla Zoltán, Boromisza István, vitéz Füzesi Emil, Pápay Endre, Sütő Imre, Sziklai Béla.

Tanévzáró ünnepélyek. A siketnémák budapesti állami intézete június hó 16-án tartotta tanévzáró ünnepélyét a következő műsorral. 1. Himnusz. Harmonikán játszotta egy VII. osztályos növendék, majd elmondta az intézet 16 tagú szavalókórusa. 2. A leányok torna-bemutatója. Tanította és vezette: Thüringer Jánosné. 3. Magyar népdalok. Játszotta a 6 tagú kísérleti harmonika zenekar. Tanította és vezette: Füzesi Árpád igazgató. 4. Gyorsrajzoló. Hat—fiú növendék (egy-egy rajztábla előtt, kettő-kettő) tréfás jelenetet rajzolt színes krétával. 5. Magyar táncok. Tanította és vezette Thüringer Jánosné. 6. A VIII. osztályos növendékek búcsúja az intézettől. A VIII. osztályos növendékek Györgyfy Ákos „Búcsú az intézettől” c. versével búcsúztak az intézettől. Szavalt a 16 tagú szavalókórusa. Tanította és vezényelte: Thüringer János tanár. 7. Az igazgató beszéde. 8. Magyar Hísekegy. Elmondta a szavalókórus. A kedvezőtlen időjárás miatt az ünnepélyt a tornateremben kellett megtartani s e miatt az eredetileg tervezett műsornak több száma elmaradt. Az ünnepélyen jelen volt dr. Szukováthy Imre miniszteri tanácsos, ügyosztályunk főnöke és Istenes Károly főiskolai igazgató is. Az ünnepély után a szülők és érdeklődők a rajz-, női kézimunka- és kézügyességi kiállítást tekintették meg. Ugy az évzáró ünnepély, mint pedig a kiállítás bizonyosságot szolgáltatott az intézetben folyó tanítási-nevelési munka kiválóan szép eredményéről és szakszempontról megállapítható magas és tudományos értékű színvonaláról.

A siketnémák debreceni intézetének évváró ünnepélye június hó 16-án volt. A tankerületi kir. főigazgatóság képviselőjében Marton József tanügyi titkár vett részt az ünnepélyen.

A tornabemutatót, osztályvizsgát, rajz- és kézimunkakiállítását a vendégek és a szülők nagy érdeklődéssel tekintették meg. A helybeli lapok hosszú cikkekben, emlékeztek meg az ünnepélyről és a tanári testület eredményes munkájáról.

A VIII. osztályos növendékek „ballagás”-a június hó 12-én volt, amelyen résztvettek a tanári testület és a növendékek. A ballagó növendékek nevében Nagy Zoltán mondott búcsút. A búcsúzóra Tóth Árpád igazgató felelt. Jótanácsokkal látta el a kilépőket, akik könnyes szemmel, meghatódva vették át a kis tarsolyt s benne a jelképes ajándékokat. (Kiss Vera.)

Vakok gyári alkalmazása. Dr. vitéz Kassay Béla, a Vakok Szövetségének elnöke a múlt hónapban felkereste a kolozsvári nagyobb gyárakat, hogy azokban a vakoknak munkaalkalmat biztosítson. Ennek a látogatásnak eredményeképpen a kolozsvári Dermata bőrgyár két vak munkást fel is vett. Kilátás van arra, hogy rövid időn belül más kolozsvári gyárakban legalább 10 intézetben lakó és 2—3 városban élő vak ember-társunk fog a látókéval egyenlő kereseti lehetőségekhez jutni.

Vakok Otthonának létesítése. A címben megjelölt név régi gondolat megvalósítását tükrözteti, s így újszerű intézménynek készül, amelyben a vak családok fognak szociális elgondolásnak megfelelően otthonra találni. Az eszme Solth y György világtalan, többszörös háztulajdonostól származik. Ő tudja legjobban, mit jelent a vak családoknak egy nyugalmas otthon, egészséges lakás és megkímélés a szakadatlan helyváltozástól. A korábbi időben általa tett 3000 P-s alapítványt ezt a nemes célt szolgálja. A Vakok Szövetsége múlt évi december hó 31-én tartott választmányi gyűlésén Solti György javaslatot tett, hogy a Szövetség az Otthon mielőbbi megvalósítása érdekében a tagok soraiban gyűjtést indítson. A választmány egyhangú lelkesedéssel fogadta az indítványt és rovatot nyitott a Vakok Világa című pontnyomású lapban a beérkező adományok nyugtázására. A kezdeményezés máris a siker jeleit mutatja. Első felszólalásra megindult az adományozás, amelyből csak a nagyobb összegeket emeljük ki. Eszerint Solti György gyűjtése 500 P, rajta kívül Molnár Gyula 100 P, Néray Lajos 100 P, Szerényi Károly 100 P, és vitéz dr. Kassay Béla 100 P adománnyal járult hozzá a létesítendő otthon alaptőkéjéhez. Nagyszerű gesztusnak tekintjük az intelligens vakok ezen megnyilatkozását. Ők érzik át legjobban sorsközösség nehéz terhét és azt, hogy a támogatásra szoruló, jobbérzésű társaik érdekében elérkezettnek látják azt az időpontot, amikor ütött a cselekvés órája. Meg vagyunk győződve, — és ezt óhajtjuk is — hogy a Vakok Szövetségébe tömörült világtalan tagok a szép és humanisztikus eszmét belátható időn belül meg fogják valósítani.

Gyorsírás és a vakok. Ismeretes, hogy a vakok a gépírásban igen nagy technikai ügyességre tesznek szert és mint irodai gépírók jó hírnév-

nek örvendenek. Most olvassuk, hogy a drezdai ipari és kereskedelmi kamara gyorsíróvizsgáján egy 19 éves vak fiatalember 200 szótagos sebességet ért el percenként a gyorsírásban. A fiatalember, aki már vakon született, az előző vizsgákon már 120—150 és 180-as sebességet ért el a Silex-féle vakok számára készült gyorsírási rendszerrel. A világtalan gyorsíró a fölvetett szöveget közönséges írógépen hibátlanul leírta. — A hazai vakok előtt is ismeretes az ú. n. rövidített írás, amelyet a Vakok József Nádor Kir. Országos Intézetében sajátítanak el a tanulók. Ebben a mi magyar vakjaink szintén hihetetlen ügyességre és gyorsaságra tesznek szert. A rövidített pontírásban leírt szöveget ugyanúgy, mint a németbirodalmi vakok, aztán hibátlanul átültetik a közönséges írógépre.

A protestáns vakok bibliája. A vakok a vallás tanai iránt nagy megértéssel viseltetnek. Sok közöttük a bibliaolvasó. Ismeretes az, hogy az egyik vak, amikor ujjaiban rejlő pontfelfogó képességét a durva munka folytán elveszítette, ajkával megcsókolta a domborpontból készült bibliát és akkor vette észre, hogy ajkával is tudja a betűket olvasni. Innen kezdve az ajakolvasásban gyakorolta magát. Nálunk Matolcsy Miklós professzor özvegye, aki néhány évvel ezelőtt elhalálozott, szorgalmasan készítette a vakok számára a braille-írású bibliát, sőt mozgalmat indított a protestáns vakok bibliájának széles körben való terjesztésére. Munkáját halála óta a Vakok Világossága Társaság folytatja, amely szétküldi a protestáns vakoknak a Matolcsyné hagyatékából való kész bibliarészleteket és készített ilyeneket.

A pápa és a háborús vakok. Sokan emlékeznek bizonyára arra, hogy a Magyar Rádió szétsugározta XII. Pius pápa Őszentségének azt a felejthetetlen és meleg szívről tanuskodó cselekedetét, hogy a háborúban megvakult katonákat kihallgatáson fogadta. 100 ilyen szerencsétlen hadivak állott Őszentsége elé, akik a római átképző intézet vendégei voltak. A vak katonákat Carlo Delcroix fassista képviselte, a hadirokkantak országos egyesületének elnöke, aki még az első világháborúban veszítette el látóképességét, sőt nyomorékká is lett és az intézet vezetősége kísérte a kihallgatásra.

Lapunk legközelebbi száma augusztus hó 7-én jelenik meg. Lapzárta július hó 26-án.

Magyar Gyógypedagógiai Tanárok Országos Egyesülete

Örökös tb. elnökök: Herodek Károly, a vakok József Nádor kir. orsz. intézetének ny. igazgatója, Budapest, Klug Péter kormányfőtanácsos, ny. orsz. szakfelügyelő, Budapest, Schannen Péter, ny. gyógypedagógiai igazgató, a vakok kolozsvári orsz. intézetének volt igazgatója, Budapest, Völker József, a siketnémák soproni intézetének ny. igazgatója, Sopron.

Elnök: Szép József igazgató, Vác. — Siketnémák kir. orsz. intézete. Telefon: Vác 16.

Társelnökök: Füzesi Árpád, a budapesti áll. siketnéma intézet igazgatója, Schreiner Ferenc c. gyógyped. igazgató, Budapest, Pánczél Imre igazgató, Gyula.

Főtítkár: Zsenaty Dezső, az áll. gyógypedagógiai nevelő intézet tanára, Budapest, I., Gömbös Gyula-út 53.

Jegyző: Angyal József siketnéma-intézeti tanár, Vác.

Szerkesztő: Györgyfy Ákos budapesti áll. siketnéma-intézeti tanár. VIII., Festetics-utca 3.

A kiadóhivatal vezetője és az egyesületi nyomtatványok kezelője: Györffy Pál budapesti áll. siketnéma-intézeti tanár. VIII., Festetics-utca 3.

Pénztáros: Weszelovszky Lajos áll. sn. int. tanár, Budapest, Festetics-u. 3.

Számvizsgálók: Fizáry Bódog bpesti kir. orsz. vak-intézeti tanár, Magyar László Budapest székesfővárosi gyógyped. intézeti igazgató, Révász Kálmán budapesti kir. orsz. vakintézeti tanár.

A választmány tagjai: Rendes tagok: Bács László, Berényi Ü. Sándor, Erdélyi József, Gogola Aladár, Hochrein Lajos, Kanizsai Dezső, Krupa Pál, László Géza, Lett József, Rédiger Károly, Schulmann Adolf, Simon József, Tinschmidt Ernő, Tóth Árpád, Vida Lajos, Wayán Ferenc, Záborszky Árpád a siketnéma szakoktatás képviselőjében, Gáldy Andor, Góts Ottó, Horváth Frigyes, Schnitzl Gusztáv, Vajda Lajos, Zalán József a vakok szakoktatása képviselőjében, dr. Baranyay Géza, Berényi Ferenc, Kádas György, Kerényi József, Libucz József, Szabó Gyula, Vargha Béla az értelmi- és erkölcsi fogyatékosok szakoktatása képviselőjében. Póttagok: Gresz József, Tóth Ferenc, Végh Ferenc.

Tagsági díjak és lapelőfizetések: Weszelovszky Lajos címére, Budapest, VIII., Festetics-utca 3. sz.,

cikkek, hírek, cserepéldányok, ismertetésre szánt könyvek, kiadványok: Györgyfy Ákos címére, Budapest, VIII., Festetics-u. 3. sz.,

felszólamlások, nyomtatvány megrendelések és nyomtatványokért járó pénzek: Györffy Pál címére, Bpest, VIII., Festetics-u. 3. sz. küldendők.

A Magyar Gyógypedagógiai Tanárok Országos Egyesületének szakosztályai:

1. *Siketügyi és beszédpedagógiai szakosztály.* Elnök: Füzesi Árpád igazgató, Budapest. Títkár: Jónás László tanár, Budapest.

2. *Vakságügyi szakosztály.* Elnök: Schreiner Ferenc c. igazgató, Budapest. Títkár: Bors Vilmos tanár, Budapest.

3. *Értelmi- és erkölcsi fogyatékoságügyi szakosztály.* Elnök: Pánczél Imre igazgató, Gyula.